

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingesonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 98, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dinsdags 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 31 October 1915. N°. 1971.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 0.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentie: van 1 tot 8 regels f 1.20, voor elke regel meer f 0.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f 0.12 per regel.

Van de Voleinding.

CLXXXIV.

ZESDE REEKSE.

VII.

En ik zal vriendschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, en tusschen uwen zaden en tusschen haren zaden. Dat zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen. Gen. 3: 15.

De jongste, nog komende periode, die met de Parousie in zal gaan, en waarvan we de Schriftuurlijke gegevens thans in beeld gaan brengen, zal de vervulling moeten geven van wat in het Paradijs, naar luid van Gen. III: 15, als doodelijke bedreiging door God tot den Satan gesproken is. De eerste ritselingen van de uitvoering dier bedreiging mogen reeds vroeger te beluisteren zijn geweest, en Bethlehem, in verband met Golgotha, moge reeds tot verwelklijking van het toen gedreigde geleid hebben, doch betuigt de Openbaring van Johannes ons klaarljk, dat eerst in het eind der dagen de kop van het demonische wezen, dat men Satan noemt, geheel te pletter zal geslagen worden. Reeds nu is de demonische macht geducht ingeperkt, doch te niet gedaan is ze nog in het minst niet, en het Onze Vader noodigt ons nog elken morgen uit, om het «Verlos ons van den Boze!» in onze bede op te nemen. Veilig kan dan ook gezegd, dat hetgeen in Gen. III: 15 te lezen staat, toen reeds de aankondiging was van de Parousie met haar alles beslissende gevolgen. Doch tevens blijkt hieruit dan ook, dat de groote worsteling, die door de zonde tusschen het onheilige en heilige in het leven is geroepen, ten principale niet uit den mensch, maar uit Satan is opgekomen. Hierop moet daarom te meer nadruk gelegd, omdat in den tijd, dien we nu beleven, met de demonische wereld veel te weinig gerekend wordt. Veelal geeft men wel toe, dat er ook demonische inwerking kan plaats hebben, maar in het historisch verloop der dingen, zoo in het wereldgebeuren, als in het persoonlijk bestaan, wordt toch met het demonische, ja met de geestenwereld, ook wat de goede engelen betreft, steeds minder gerekend. Op Kerstavond waardeert men nog ten hoogste den Engelenzang, maar dan toch meer als een zalige zielsverheffing dan als een realiteit, en het inleven en meeleven met de geestenwereld is voor de meesten onzer te vreemd geworden. Toch is het noodzakelijk, dat we bij het nu indenken van de derde periode, of die der Parousie, weer op den samenhang tusschen ons wereldleven en het leven der engelenwereld bedacht worden. Andere bronnen van kennis voor deze periode dan die der Heilige Schrift bezitten we niet, en voorzover de Heilige Schrift aangaat, treedt gedurig, zoo in 't woord van Jezus, als van zijn apostelen, de geestenwereld op den voorgrond, en telkens sluit al wat we vernemen weer aan Gen. 3: 15 aan. Het is altoos de engelenwereld waarvan de actie uitging, het is uit den val van een deel der engelenwereld dat het bestaan van de demonen, en uit den val der engelen dat onze val in zonde verklaard wordt. En waar ons de Apocalypse de Voleinding in beeld brengt, is de conclusie der historie dan ook geen andere dan deze, dat de gezaligden van de macht der demonen vrij worden gemaakt en tot de heerlijkheid ingaan, terwijl omgekeerd de demonen, met al wie hun gehoor gaf, in den pool des verderfs de wreke Gods over hun onheilig bestaan tegemoet gaan. De groote tweestrijd tusschen God en Satan beheerscht den eindsloot van onze menscheijke historie en van het gehele bestaan dezer wereld, en er kan niet omgekeerd gezegd, dat de strijd tegen God van ons menschen is uitgegaan. Veeleer is voor ons verzoeking mogelijk, omdat wat ons beheerscht heeft, de verleiding was, die van de demonen uitging.

Just met het oog hierop echter dringt zich nu onwillekeurig een vraag aan ons op, waarop we wel steeds het finale antwoord zullen schuldig blijven, maar die toch onder de oogen moet worden gezien. Is, zoo stelt men deze vraag, het boze niet oorspronkelijk uit ons menschen opgekomen, maar uit de wereld der demonen in deze wereld ingedragen, hoe is 't dan te verklaren, dat God na den val in het Paradijs, niet aanstonds Adam en Eva, nog eer hun daarna kinderen geboren werden, als des doods, schuldig te niet heeft gedaan, en hun alle existentie heeft benomen, om daarna een nieuw menschenpaar te scheppen, dat een geheel anderen weg zou inslaan,

De tegenstelling tusschen de kleinheid van het vergriep in het Paradijs en de onmetelijke gevolgen van jammer en ellende, die er uit zijn voortgevloeid, is zoo aangrijpend, dat men 't zich niet duidelijk kan maken, waarom het eten van die boomvrucht zulke fatale gevolgen moest hebben, en waarom God de Heere, die zulks toch in zijn hand had, niet op staanden voet alle zondige voorttelling uit het in zonde vervallen menschenpaar heeft afgesneden. Er schijnt geen verhouding te bestaan tusschen dat eten van een paradijsappel, en het lijden dat nu reeds 6000 jaren op deze aarde voortwoedt, en de jammeren dervermoedenis, die voor duizenden bij duizenden hieruit voorteen eendloozeeuwigheid zullen volgen. Hierachter nu schillen mysteriën van Gods raad, die we wel steeds onmachtig zullen zijn om op te lossen, maar juist dit moet ons te meer nopen, om die enkele gegevens die de Schrift ons voor het inzien in dit raadsel aan de hand doet, niet voorbij te zien. En al erkennen we dan zonder voorbehoud, dat die gegevens allerminst geheel het mysterie voor ons ontsluiten, ontken kan toch niet, dat er voor het minst enkele nevelen door worden opgeklard, en dat althans eenig vermoeden in ons opkomt van de geheime oorzaak en bewegredes die hier werkte. Juist daarom echter moeten we van onze eigen existentie in deze wereld der menschenkinderen hooger opgaan tot de existentie der demonenwereld, en dit nu is het, wat 't klaarst voor ons treedt, zoo we rekenen met wat God de Heere, na den val des menschen, reeds in het Paradijs als oordeel over Satan uitsprak.

Natuurlijk raakt hier het volstrekte Machtsvraagstuk. Luther liet eens uit zijn pen de gedachte glijden, dat Satan de broeder van Christus was, en hoe schier heilighennend dit zeggen ook klinkt, toch sprak er zich een diepe, maar dan ook diepzinnige waarheid in uit. God is de Almachtige. Dit was hij van eeuwig, ook toen nog geen enkele machtsdaad van den Drieenigen God was uitgegaan. De Pantheïsten van alle gading ontkennen wel, dat er aan de Schepping een eeuwigheid zonder Schepping moet zijn voorafgegaan, maar wie zich aan de Schrift houdt, belijdt toch onvoorwaardelijk, dat er vóór de Schepping een begin is geweest, dat alzo aan de Schepping voorafging, en dit is het eeuwige, dat in Genesis door die woorden: «In den beginne» wordt uitgedrukt, en geduid wordt op een toestand, waarin God de Heere nog geen schepping tot aanschijn had geroepen en eeniglijk in Zichzelf bestond. De Almacht was toen schuilend in Gods Wezen, maar ze was nog niet naar buiten getreden. Er was alzo een innerlijk in zichzelf rustend bestaan van den Drie-eenige vóór de Schepping, en eerst op een door God zelf bepaald en uitgekozen oogenblik is door Gods Almacht een zichtbaar en onzichtbaar heelal tot aanzijn geroepen, en wel zoo, dat de Schepping van de geestenwereld, en alzo van de engelen, aan de Schepping van het zienlijke vooraf is gegaan. Ten gevolge van de schepping der geestenwereld ontstond noodzakelijkerwijs een spanning tusschen God, die deze geestenwereld tot aanzijn riep, en die geestenwereld die tot aanzijn geroepen werd. Als voortbrengsel van Gods Almacht moest ook die geestenwereld Gods Almacht verkondigen en openbaren, en mocht ze in niets op Gods Almacht inbreuk maken. Hiervan nu ware dan ook van zelf, in de verste verte, geen sprake geweest, bijaldien God Almachtig in die geestenwereld niet anders dan wezens van zeer geringe macht tot aanzijn had geroepen. Een ruiter, om dit beeld te bezigen, kan zich wel een rijpaard kiezen, dat, zoo noodig, door een kind aan de hand kan geleid worden, doch dan komt zijn rijtuig niet tot zijn recht. Zal hij als ruiter werkelijk schitteren, dan moet hij, voor aller oog, in het rijperk met zulk een machtig ros uitkomen, dat het bedwingen van het edele dier alle inspanning vordert van zijn rijtertalent en van zijn rijterkracht. Eerst als het hem gelukt, zulk een enig nobel ros uit te brengen, en hij laat aan dit ros alle noodige vrijheid, en weet 't dan toch volkomen meester te blijven, eerst dan klapt het publiek dat zijn meestertoon gadeslaat, in de handen, en juicht zijn edele kunst toe. Gemeenlijk noemt men dit dan ook de *hooge rijtschool*, om uit te drukken dat in zulk een meesterzijn over zoo machtig dier het hooge van den mensch uitkomt.

Voor het publiek in de kermistint is het uitbrengen van zoo machtig dier niet noodig. Bij zulk schijnvertoon in de tent is het genoeg, zoo men zijn rijder maar er aan

went zekere aangeleerde sprongen te maken. Het publiek dat de *hooge rijtschool* niet verstaat, is daarmede volkomen voldaan en looft de knappe rijders. Maar wie het paard metterdaad kent, en in de *hooge rijtschool* heeft leeren doorzien waarin de ware kracht tot verzet van het rijder bestaat, en wat nu de nobele rijtschool is, om dit eenig fijne, uitverkoren raspaard meester te blijven, gaat schouderophalend zulk een kermistent voorbij, om alleen in de modelmanege of in het rijperk de echte talenten van den waarlijk gevoelenden kunstrijder te zien. Doch het bewonderen van zulk kunstrijden is dan ook een genot. Het geeft toch een worsteling te aanschouwen waarin heldenmoed uitschittert, en de strijd tusschen twee wezens van een ongelyk karakter, maar toch beide in hun soort door dapperheid en kunst uitstekend, in aangrijpende wendingen en grepen en toeren voor den dag treedt. Dan echter, en dit is het waarop hier de nadruk moet vallen, is het ook eisch, dat de ruiter het moeilijkst te besturen rijpaard bestijgt. Durft hij wel drie, vier andere ook hooggeleefde dieren bestijgen, maar althans één hem als nog hooger geprezen ros niet, dan heeft hij het aanstonds in den kring der *hooge rijders* afgelegd. Dan toch toonde hij ten slotte bang te zijn, zich tegen den weerstand van dat éne dier niet opgewassen te gevoelen, voor het bestijgen van dit hoogstgeroemde dier terug te deinen, en alzo feitelijk te erkennen, dat er in deze nobele wereld der rijders althans één ros is, dat hij niet aandorst of niet aan kon. Voor een pas beginner nu gaat dit. Diens carrière moet nog gemaakt worden. Daarom zoekt hij van stap tot stap vooruit te komen. Telkens weer een moeilijker paard onder het zaal: Doch op den weg vooruit mag hij dan ook nooit tot stilstand komen. Maar is hij in de leer voleind, dan moet hij er ten slotte ook *zich voor* staan, dat hij zonder aarzelen in de stijgbeugels klimt, hoe wild en woest het dier ook zij, dat men voor hem uit den stal haalt. Ook al moet hij 't dan afleggen en over den kop gaan, altoos nog beter voor zijn naam, dan dat hij niet dorst opstijgen. Vandaar er ten leste jockey's zijn, die er een been bij verspelen en hun toekomst wegwerpen, doch zelfs dat licht nog altoos meer toe, dan de minachting, ja, verachting die het deel is van wie niet durft. Wezenlijk machtsbesef waagt alles.

Lake men 't nu niet als min eerbiedig, dat we hier het doen van de Almacht Gods in het beeld van den ruiter en van het edele rijpaard gaven. In de Heilige Schrift wordt gedurig van het paard in hooger en zin gewag gemaakt. Denk slechts aan Zach. X: 3, waar de profetie uitgaat, dat God Almachtig zijn keurbende stellen zal als 't paard zijner majesteit in den strijd'. In Hab. III: 8 heet 't: «Was, o Heere, uw verbolgenheid tegen de zee, toen Gij op uwe paarden reed». In de Openb. hooren we bij het opengaan van het eerste zegel (VI: 2) dat er kwam «een wit paard», en dit paard was de drager van Christus' mogendheid. Zelfs in den zoo veelvuldig gebruikten naam van «Heere der heirscharen» doelt 't steeds op 't beeld van de wagenen des Heeren en zijn ruiters. «Gods wagens boven 't luchtig zwerk zijn tien en tienmaal duizend sterk, verduubeld in getalen». Men zou alzo toonen in de beeldspraak der Heilige Schrift vreemdeling te zijn, indien men ons het hier bezigen van het beeld van 't rijpaard wraakte. Veeleer is juist dit beeld het meest gepaste, dat hier kan worden te berde gebracht. Houd nu vast aan het straks gestelde onderscheid van vóór en na de Schepping. Vóór de Schepping de majesteit der Almacht van Gods innerlijk Wezen verborgen, en nog niet in creatuurlijke existentie naar buiten getreden, dan ligt er in wat we opmerkten van zelf de gedachte besloten, dat het alleszins noodzakelijk was, dat de Almacht Gods na de Schepping een creatuur voor zich zou hebben, dat met God zelf als vergeleken, toonde de hoogst denkbare creatuurlijke macht in zich te dragen. En die macht nu is niet gelegd in den mensch, maar in de geestenwereld, en de boven alles uitgaande eminente drager van deze hoogste creatuurlijke macht was het hoofd der engelenwereld, en dat Hoofd werd Satan. Er waren onmiddellijk na de Schepping niet twee heirscharen van engelen, goeden en boozen. De splitsing, de scheuring was er nog niet. 't Was nog alles één. Een corps, één lichaam, één heerschare, en deze heerschare was georganiseerd. Ze bestond niet uit een eendloos getal geheel gelijksoortige wezens. Er waren Cherubijnen en Serafinen, er waren engelen en aartsengelen, en over heel de hemelsche heerschare was één als de rijkste en hoogste

geest 't geschapen en aangestelde hoofd. Toen nu dit hoofd viel, en een deel der engelen met dat hoofd van God afviel, waren de goede engelen, die Gode trouw bleven, om het zoo uit te drukken, hoofdeloos, en tegen hen overstonden die andere gewezen engelen, d. w. z. die geesten, die in demonen verkeerd waren, en wel onder hun aller hoofd, zoodat nu Satan dit tegen God opgestane demonengeheel tot trawanten had. Hierbij nu stelt zich vanzelf de vraag, met welke machtsvolkomenheid en majesteit in zich, dat engelenhoofd oorspronkelijk geschapen was, en op die vraag nu sloeg Luthers beeldspraak, dat dit engelenhoofd in macht met den Zone Gods gelijk stond, en daarom als broeder van Christus kon gesigneerd worden.

De geesten, zoo de goede engelen als de demonen, hebben een gelijkheid met het Zijn Gods, die wij, menschen, niet kennen. Wij zijn geen geesten, onzer is de dubbele natuur, die in ziel en lichaam uitkomt. De engelen daarentegen, en dus ook de demonen, zijn enkel geesten. Loofst nu de Christus het, dat «God is een geest, zoodat wie Hem dienen wil, Hem aanbidden moet in geest en waarheid», zoo gevoelt men dat de geesten en de geestenwereld een Godgelijke hoogheid bezitten, die aldus in ons, als mensch, niet aanwezig is. Ook wij dragen zeer zeker in onze ziel een psychisch, geestelijk leven, maar toch kan van ons niet gezegd, dat we *geesten* zijn, althans niet in dien strakken, vollen zin, waarin dit én van God zelf én van de engelen en demonen geldt. Bij het scheppen van de geestenwereld vorderde de openbaring van Gods Almacht, dat de geesten die tot existentie kwamen, zoo hoog mogelijk in macht te voorschijn traden. Niet als God. Dat kon niet. In zooverre bleven ze *be-neden* den Zone Gods staan. Maar dan toch met zulk een eminente macht bekleed, dat 't niet hooger kon, en niet hooger denkbaar was. De creatuurlijk hoogst denkbare macht moest door God zelf in den hoogsten geest dien Hij schiep, worden ingeschapen. Zoo alleen kan de Almacht Gods in het volstrekt beheerschen van dezen zoo hoogen geest uitkomen. Die hoogheid in soort was dan hier ook het kenteekende. De alles aandurende gedachte die ter kwade ure in Satan oprees, was geen andere en geen mindere dan *om als God te zijn*. Vandaar dan ook, dat Satan den mensch door die schitterende gedachte poogde te verlokken, om hem tot afval van God te bewegen. «Gij zult als God wezen», is de booze gedachte die den mensch wordt ingefluisterd, en die geen zin zou hebben gehad, indien Satan niet zelf juist van deze gedachte doordrongen ware geweest. Nog bij de verzoeking in de woestijn hooren we, dat de duivel zich inbeeldt de volstrekte macht te bezitten, evenals God, over alle Koninkrijken der aarde. Die gedachte nu van God gelijk te zijn in mogendheid, was de verzoekende gedachte die vanzelf in Satan moest opkomen, omdat hij door God met de hoogst denkbare creatuurlijke mogendheid begaafd was. Deze hoogst denkbare creatuurlijke macht bezittende, moest hij nu de Almacht Gods over zich voelen komen, en daarvoor buigen, ja die aanbieden. Voor God moest hij zwichten, en in dat zwichten van het hoogste creatuurlijke wezen voor Gods Almacht, moest de Almacht Gods op het schitterendst verheerlijkt worden. Die verheerlijking van Gods Almacht zou lager in graad zijn geweest, zoo Satan een creatie van zwakker mogendheid ware geweest. De weerstand, waartoe het zelfbesef het paard tegen zijn ruiter verlost, is hier juist het bedoelde, mits 't ros zwicht. En dat deze macht van Satan niet voor God zwichtte, dat juist is het opkomen van den grooten wereldstrijd. Zoo stond het nu van meet af tusschen Gods Almacht en het hoogst denkbare verzet tegen Gods almacht, dat van Satan uitging. En zoo stonden derhalve van den aanvang der historie God en Satan principieel tegen elkander over, zoodat de historie niet anders kon worden dan de historie van de worsteling der eeuwen, waarin Satan zijn verzet tegen God zoolang 't kan, volhoudt, en er in verhardt, tot hij ten slotte in en door Christus overwonnen, in de Parousie het finaal aflegt, en ten leste in den pool des verderfs wegzinkt.

Toen het nu Gode belieft ons menscheijk geslacht in het Paradijs tot aanzijn te roepen, kon het niet anders of onzomschenwereld moest vanzelf het voorwerp worden, waarop de gevallen geesten-generaal zich wierp om Gode zijn macht te betwisten. En toen de eerste mensch zich bij dien ontzaglijken strijd tusschen God en de booze geestenwereld, bij de eerste verleiding de beste, aan Satan gewonnen gaf, en tegen God

koos, was hiermede natuurlijk een doem-en vloekwaardig schandstuk bestaan, dat een dreuning door het gansche heelal moest geven en het schriklijkst oordeel over ons moest brengen. Men kan en mag niet zeggen, dat Eva en Adam niet wisten waar het om ging. Duidelijk was het kunnen uitblijven van den dood hun aankondigd, indien ze het stellig gebod huns Gods eerden. Alles was ter hunner beschikking gesteld, en hun volle vrijheid gegund om het Paradijs te genieten. Alleen ééne vrucht was hun verboden. Het hing er derhalve aan, of ze aan hun God trouw zouden blijven, en ze *wisten* vooruit dat breuke van trouw den eeuwigen dood voor hen na zich zou slepen. Daartegen nu komt Satan op. Hij zegt 't hun aan, dat God *in leugen* met hen gehandeld heeft, dat God hen heeft bedrogen. En nu gaat de verlokking tot hen uit, dat, gelijk Satan met de zijnen tegen God koos, ook zij principieel tegen God zouden kiezen, en Satans macht tegen God zouden versterken. Het zou daarom niet gebaat hebben, of Adam en Eva al vernietigd waren geworden, om een nieuw menschenpaar te scheppen, en daarmede dezelfde kans te wagen. Het bezwijken van Adam en Eva was in Satans oog niet alleen hun val, maar tevens en veeleer een machtsnederlaag van dien God die hen geschapen had. Satan had 't dan toch gewonnen, en de eere Gods ware in zijn creatuur toch eens voor goed te niet gedaan geweest. Daarom kon Adam niet worden losgelaten noch prijsgegeven. Evenals de eere van een beeldhouwer hangt aan het gelukken van zijn beeld, en de mislukking van dat beeld hem zijn eere als kunstenaar zou rooven, zoo was 't ook hier. Adam's val was tegenover Satan het bewijs, dat God in zijn schepping van den mensch verkeerd en gebrekkig was te werk gegaan. Immers, Adam liet God los, en ging in den dienst van Satan over. De majesteit van Gods eere eischte alzo niet, dat 't met een nieuw menschenpaar nogmaals zou worden beproefd. Gods eere moest niet door proefneming gered. Veeleer moest juist in Adam en Eva het door God eenmaal begonnen kunstwerk worden doorgezet, en bij het einde moest en zou 't dan blijken, dat er bij God in de schepping van Adam en Eva geen vergissing, geen mislukking was geweest, en dat veeleer in het eind der dagen de onovertroffen heerlijkheid van Gods kunstwerk zou uitschitteren.

En zeg nu niet, dat dit moge gelden voor Adam en Eva persoonlijk, maar dat 't toch niet doelen kon op wat uit hen zou geboren worden. Ook wie dat beweert vergist zich, zelfs op in 't ooglopende wijze. De gedachte toch, dat ze geschapen waren om de stamouders van heel 't geslacht te zijn, was in 't minst niet verheeld. De verzoeking is niet over Adam gekomen toen hij nog alleen was, maar eerst toen Eva op wonderbare wijze hem was toegevoegd, en in deze schepping van Eva de alomvattende gedachte van 't geslacht en 't nageslacht klaar in beider besef werkte. Zelfs de dierenwereld predikte hun dit, en hun eigen besef kon het hun vertellen. Het is daarom niet alzo, alsof Eva en Adam, toen ze voor Satan's lokstem bezweken, alleen op zichzelf waren aange-wezen. Ze wisten, en ze verstonden het uitnemend wel, dat ze niet alleen zouden blijven; dat ook uit hen een geslacht zou voortkomen; en dat ze, met nu voor zichzelf een onheilige keuze te doen, deze keuze even-zoo en even onheilig deden voor het nageslacht dat uit hen geboren zou worden. Van die zijde is voor een ernstige critiek dus zelfs geen plaats. God kon in zijn eereworsteling met Satan geen oogenblik toegeven aan de gedachte, om Adam en Eva ter zijde te schuiven, en straks tot een nieuwe proeve met een nieuw menschenpaar over te gaan. Het enkele denkbeeld hiervan zou een geslacht en gebel van duivelsche vreugde onder de demonen hebben doen opgaan. Dan was God met zijn eere gevallen, en feitelijk de triomf aan Satan verbleven. En nu eenmaal de ontzettende worsteling in de personen van Adam en Eva moest worden doorgezet, sprak 't vanzelf, dat deze worsteling zich niet tot de enkele personen van Adam en Eva zelf kon beperken, maar doorgaan moest ook voor heel hun geslacht. En al is 't nu, dat ook zoo raadselen zich hier op raadselen blijven stapelen, en wel geen onzer beweren zal, dat met het opgemerkte geheel 't mysterie voor ons ontsluit, is zooveel antwoord dat toch een ieder, die het verband der dingen bij deze worsteling doordenkt, dat hetgeen wij allicht voor het gebeurde in de plaats zouden willen schuiven, in geen geval door-gaat. Wie zijn God God laat blijven, en daarom belijdt, dat de eere Gods gehandhaafd en doorgezet moest worden, wat 't

ons en ons geslacht ook kostte, moge ook nu 'n hog voor raadsele blijven staan, die zijn hart geweld aandoen, maar toch zal de eindstrophe van Psalm 139 de uitdrukking ook van zijn creatuurlijk besef blijven: »Zoude ik niet hater, Heere, die u hater? Ja, ik haat hen met een volkomen haat!

Dr. A. K.

„Doet hun recht uit“.

Hoor dan in den hemel, de vaste plaats uwer woning, hun gebed en hunne smeeking, en voer hun recht uit.
I. Konink 8 : 49.

Salomo bidt voor het goed en deugdelijk recht van zijn volk. Hij voelt, dat aan zijn volk onrecht geschiedt. Omdat zijn volk aan Jehovah vasthoudt, en voor de eere van Jehovah opkomt, daarom ziet 't zich van allen kant bedreigd. En nu is 't zijn smeeken, dat de God van zijn volk voor dat volk moge opkomen, het moge nitredden, en zijn recht moge handhaven.

Het was met Israël als met den martelaar. Ook de martelaar houdt aan Gods waarheid vast en komt op voor de eere van Gods naam. Dit nu wordt in hem niet geduld. Men vergt van hem, dat hij hiervan af zal laten. Dat weigert hij, omdat hij het niet mag. En nu werpt zich de vijandschap der afgedoopten op hem persoonlijk. Hij wordt gegrepen. Hij wordt veroordeeld. Zwaard of brandstapel wacht hem. Het gaat dus vlak tegen het recht in. Die hem vervolgen en dooden willen, gaan in tegen Gods recht. Hij kwam juist omgekeerd voor dat recht op. En nu geeft hij zich voor de eere zijn Gods wel in den dood. Maar hij voelt toch, dat in zijn dood het recht gekrenkt, het recht geschonden wordt. Vandaar dat 't in zijn sterfenvoer zijn bede tot zijn God is: »Voer het recht uit«.

Die bange bede zou geen zin hebben, indien de handhaving van het recht steeds op staanden voet doorging, en de Heere onze God, na elke rechtsschending door de zonde, onverwijd en onmiddellijk het oordeel en de straf volgen liet.

Doch juist dit is niet zoo. Had de Heere onze God zijn heilig recht van meet af rechtstreeks doorgezet, zoo zou reeds in het Paradijs, na den val, het eenige en laatste oordeel, met voltrekking in vloek en straf in zijn getreden.

Genade was het derhalve, dat het oordeel werd uitgesteld, en dat de ontferming Gods het aanstands doorzetten van de straf omdringt. Uitstel van oordeel, en hiermee uitstel van straf en vergelding, is alsoo van 't Paradijs af het wachtwoord der genade geworden. Welk tocht treedt ook zoo allerlei jammer en ellende in, maar de allesbeslissende veroordeeling met de allesvernietigende straf, die de krenking en schending van Gods recht na zich moest slepen, blijft voorhands uit, en wordt verschoven naar het einde van deze wereld, naar de Voleinding die eens te komen staat, en in die Voleinding naar het laatste oordeel op den jongsten dag.

Dan eerst, maar dan ook ten volle en gestrengelijk, zal de handhaving en wreking van Gods recht voor een legelijk menschenkind doorgaan. Dan zal het voor hemel en aarde uitkomen, dat God Almachtig geen ooggenblik zijn heilig Recht losliet, maar het steeds gehandhaafd heeft, om in 't eind zijn recht dan ook ten volle uit te voeren, gelijk Salomo het hier afbidt.

Hier tegenover nu staan we, gedurende ons aardse leven, in tweerlei vlak tegenover elander liggende verhouding.

Eenerzijds danken en loven we onze God, dat hij verhoert, dat hij gewacht, dat hij zijn oordeel uitgesteld en vertraagd heeft, en ons, dank zij die intredende genade, het leven op aarde bestendig en redding mogelijk gemaakt heeft.

Maar ook anderzijds keert die schending en krenking van het recht zich gedurig tegen ons zelf, tegen Gods volk, tegen ons gezin, tegen hen aan wie we verbonden zijn, en dan natuurlijk grijpt dat toeven en uitstellen van het recht ons uiterst pijnlijk aan. Dan bidden en smeeken we, of toch aan het uitstellen van het recht een einde mocht komen. En dan is de bede: »Voer het recht uit! ook de onze.

Nu heeft die bede om uitvoering van Gods recht niet altoos uit wraakzucht op te komen. Dat is wel zoo, indien we ons eeniglijk gekrenkt gevoelen over eigen leed, achterstelling of vervolging. Doch 't kan ook anders zijn. Er kan ook wel waarlijk een wrede smart in ons opkomen, dat Gods naam geklasterd, dat zijn heiligheid niet geerd wordt, dat tegen God Almachtig het nietig schepel zich in verzet opmaakt, en dat het leed dat over ons komt, zijn eenigen grond vond in ons roepen voor onze God. En is het zoo met ons te roepen, en roepen we uit dat bange besef om handhaving van het recht onze Gods, dan gaat 't wel zedings ook om onszelf, maar toch allereerst om Gods eere en is de smeeking: »Voer het recht uit! niet uit haat en nijd in ons opkomend, maar uit dorst naar de verheerlijking van Gods naam.

Alleen maar, wat hierbij schier als vanzelf ons roepen op onze lippen besterven doet, is, dat niet alleen wat ons ergert en drukt in schuld voor God komt te staan, maar dat ook onze eigen conscientie ons zoo rusteloos onze eigen zonde die we voor Gods heilig oog bedreven, verwijt.

Dit zelfverwijt nu brengt te weeg, dat we nauwelijks op de handhaving en uitvoering van Gods recht durven aandringen, daar immers, ging dat recht Gods zonder sparen door, wij ook zelve er voor bezwijken zouden.

Hierin nu kan alleen vrijmaking komen door het Kruis, en door de verzoening die onze Heiland voor Gods kinderen aanbrengt. Alleen toch zoo die Verzoening ten volle door ons aanvaard wordt, zodat we 't zien en gelooven, dat God al onze eigen zonde in de diepte der zee heeft geworpen, wordt onze conscientie van het eigen zelfverwijt ontlast. En dan durven we op de handhaving van Gods recht weer aandringen, omdat we er dan zelf niet onder bezwijken, Gods kinderen er vrij bij uitgaan, en alleen wie tegen God zich keert, er onder bezwijken zal.

Die toestand en verhouding nu beheerscht ons geheele leven, en daarom mogen we wel op uitvoering van Gods recht, maar niet op onverschillige uitvoering in ons gebed aandringen. Er is een laatste oordeel.

Deze gedachte houdt vanzelf in, dat in dit tegenwoordig leven het recht gedurig slapen moet, niet tot uitvoering kan komen, en dat in het oordeel en de wreking die alle schending van Gods recht wacht, thans wordt uitgesteld. Ging de heilige God in zijn Almacht onverschillig en aanstands

met de wreking van zijn geschonden recht door, zoo kon geen ontferming intreden, en zoo zou zelfs Golgotha niet denkbaar zijn geweest.

Niet, dat daarom de stem van Gods geschonden recht verstomt. Het laatste oordeel zal tenslotte aan 't elnde ingrijpen om elke overtreding van het recht Gods te wraken. Maar er is opschorting. Er is, als we het zoo mogen uitdrukken, in den Heere onze God het zelfbedwang der ontfermende genade. Door die opschorting is in het Kruis, en in onze ziel het bezinnen en terugkeeren mogelijk geworden.

Zonder die opschorting ware genade ondenkbaar geweest.

Onmiddellijk wreke zou alle later oordeel ondenkbaar hebben gemaakt, en reeds nu hebben doen intreden, wat naar luid van Gods Woord, ons thans eerst in de Voleinding wacht.

Alleen, dat uitstel, deze opschorting, dit tijdelijk slapen van het recht, doet aan het recht zelf in zijn volen zin niet in 't minste te kort. Wat onder alle zonden der menschen kinderen niet op Golgotha volkomen verzoend werd, zal eens, als de boeken geopend worden, voor een leders verantwoording liggen, en het meest volstrekte oordeel in de heel der zondaren lot beheerschende uitkomst na zich slepen.

Zij er daarom nimmer onder ons een oppervlakkig over dit laatste oordeel heenglijden. Dat laatste oordeel is aller dingen besluit. En dan zal 't Recht Gods zich in die volle kracht openbaren, die hier alleen uit genade tijdelijk getempert was.

Maar ook in dat laatste oordeel, als God zijn recht volkomenlijk zal uitvoeren, moet eens de hope vervulling vinden, die hier op aarde heel ons leven bezield, de hope dat ook het ons aangedane onrecht, het onrecht dat wij persoonlijk leden, zijn terechtzetting en wreke zal vinden.

Vandaar 't Christens roeping, om hier op aarde niet aanstands te weeten, als 't recht van voor hem voorbij gaat, maar ook onder het lijden van 't onrecht zijn volkomen verzoening in de belijdenis te vinden, dat zijn God in de Voleinding eens ook zijn recht zal uitvoeren.

Dr. A. K.

Amsterdam, 29 October 1915.

De Gereformeerde Kerken te Schoonhoven A en B hebben, naar ons gemeld wordt, het besluit genomen om tot plaatselijke samensmelting over te gaan en het besluit zal geëffectueerd worden, zoodra de Classis aan het concept-besluit hare goedkeuring zal hebben gehecht. Dat er te Schoonhoven bijzondere moeilijkheden aan deze plaatselijke samensmelting verbonden waren, vloeide daaruit voort, dat één der daar bestaande kerkformaties in combinatie leefde met de kerk te Willige Langerak, terwijl de andere kerkformatie op diezelfde plaats zoogenaamd buiten-leden had. Maar de liefde, die elkaar zoekt, heeft ook voor deze moeilijkheden een oplossing gevonden en de eenheid van Christus' Kerk zal nu ook te Schoonhoven zichtbaar worden geopenbaard.

Al kunnen we van al de saamsmeltingen niet afzonderlijk notitie nemen, toch is het goed nu en dan weer eens de aandacht onze Kerken er op te vestigen, wanneer het gelukt een A en B uit onsmidden te doen verdwijnen. Niet alleen opdat de andere Kerken zich mede mogen verblijden in dit heugelijk feit, maar ook opdat het een aansporing moge wezen voor die Kerken, die nog altoos gedeeld zijn, om toch niet te rusten voordat de eenheid gevonden is.

Het is wel een beschamend feit, dat nu reeds zooveel jaren verlopen zijn na de vereniging der beide Gereformeerde kerkengroepen, er nog altoos kerken gevonden worden, en dat niet alleen op achteraf dorpen, maar zelfs in hoofdsteden onze provincien, waar het A, B en zelfs het C nog blijft voortbestaan. Dat toont een gemis aan broederlijke liefde. Want waar die liefde de harten tot elkaar neigt, daar smelten de bezwaren als sneeuw voor de zon weg.

Een moeder van zes predikanten.

Naar aanleiding van het overlijden van Mevrouw Wielenga, weduwe van wijlen Prof. Wielenga te Kampen, schrijft Prof. Dr. T. Hoekstra in *De Basiss* een in Memoriam, waaraan we hier het volgende ontleenen:

»Mevrouw Wielenga was met rijke talenten gesierd. Inderdaad, zij was een begaafde vrouw. Wat kon ze mooi vertellen! De woelige jongen moest naar haar luisteren. Hoe kon ze als een artiest met weinige woorden, in enkele trekken, een persoon, gebeurtenis teekenen! Ze was een woord-kunstenaar. Wie van hen, die haar kenden, herinnert zich niet een schalksch gezegde, een humoristisch woord van mevrouw Wielenga? En al haar gaven waren geheiligd door het geloof.

»Mevrouw Wielenga was een »Moeder in Israël«. Zij schonk in haar zes zonen aan de Gereformeerde Kerken een zestal Dienaren des Woords, die allen met eere in onze Kerken worden genoemd en van wie één op Soemba niet zonder vrucht onder de heidenen arbeid. Moeder te zijn van zes Dienaren in het Evangelie, dat was de weelde harer ziel, dat was, door Gods genade, haar glorie.

»De zonen verliezen in hun Moeder zeer veel. Aan haar hebben ze mede te danken wat ze geworden zijn. Een deel van hun opleiding hebben ze bij Moeder ontvangen. Voor haar eigen kinderen had mevrouw Wielenga een »Zondagsschool« opgericht onder den naam »Moeders Hope«. Tot hun achtentiende jaar toe waren haar zonen des Zondagsmiddags haar leerlingen. Zij besprak een gedeelte van de Heilige Schrift en deed dat op een wijze zoals alleen zij dat kon, liet haar jongens improviseren, reciteren, opstellen maken, enz. Ook door Moeder zijn ze gevormd voor de levenstaak«.

Gaarne sluiten we ons bij de hulde, die in deze diepgevoelde woorden aan de nagedachtenis van Mevrouw Wielenga gebracht wordt, aan. Ze is metterdaad een moeder in Israël geweest, en menig student, die te Kampen studeerde, blijft met innigen dank gedenken, wat haar omgang voor hen was. Maar haar hoogste eere blijft, dat ze zes van haar zonen aan den dienst des Heeren gaf. Schuilt daarin niet een wens

voor menige moeder in ons midden? De lust om predikant te worden, neemt al meer af. Over predikanten nood wordt algemeen geklaagd. Licht de oorzaak niet daarin, dat helaas, menige moeder in onze dagen, in plaats van haar kind met begeerte tot dit heilig ambt te vervullen, veeleer alles doet om de bezwaren aan dit ambt verbonden, hem voor oogen te stellen. Hoe veel hooger staat dan hetgeen deze nobele vrouw heeft gedaan. Ze wist wel uit eigen ervaring al de moeite aan dit ambt verbonden, maar ze heeft geen ogenblik geaarzeld de harten van haar zonen voor den dienst des Heeren te winnen, en hoe rijk is nu de zegen niet geweest, dien God de Heere haar juist in die zonen schonk.

De kinderen des Verbonds.

XII.

Heeft de Gereformeerde Kerk zoo in den strijd met de Wederdoopers eenerzijds en met de Roomsche en Lutherse Kerk anderzijds haar leerstuk van den kinderdoop ontwikkeld, dan volgt hieruit van zelf, hoe onze Gereformeerde Kerk wil, dat we over de kinderen des Verbonds hebben te denken en hoe we bij de opvoeding hen te behandelen hebben. Het gaat toch niet aan, bij den doop onze kinderen te belijden, dat zij in Christus geheiligd zijn en daarom behoeven gedoopt te worden, en dan bij het opwassen dezer kinderen hen toe te spreken en te behandelen, alsof ze nog buiten het verbond der genade staan, geen erfgenen zijn van het Koninkrijk der hemelen en nog niet in Christus geheiligd zijn. Het is dan nog veel eerlijker en oprechter, zijn kind niet te laten doopen, dan met een leugen op de lippen voor God te verschijnen. Een van tweeën toch: wanneer men bij den doop van zijn kind verklaart met deze verbondseleer onze Gereformeerde Kerken in te stemmen, dan meent men dit van harte, maar dan dient men ook naar luid van ons Doopsformulier de kinderen bij het opwassen hierin breeder te onderwijzen; of wel men stemt met deze verbondseleer niet in en acht haar zelfs een gevaarlijke en zielsverderfelijke leer, maar dan kan men ook bij den doop van zijn kind niet in oprechten gemoede met ja op de doopvragen antwoorden.

Waar dit door de tegenstanders van deze verbondseleer zelf wel is gevoeld, heeft men op tweeërlei manier getracht aan de klem van dit dilemma te ontkomen.

De eene uitweg is dan deze, dat men den kinderdoop beschouwt alleen als een teken en zegel van het lidmaatschap der Kerk, of zoo als men ook wel zegt van het uitwendig verbond der genade. Men beroept zich voor deze opvatting op onze belijdenisschriften zelf. Het Doopsformulier voor de volwassene, zegt men, noemt het heilig Doopsel »een teken en zegel van de inlijving in de Kerk«; in dienzelfden zin verklaart onze Geloofsbelijdenis in Art. XXXIV, dat »de doop door God den Heere is verordend, opdat wij daardoor in de Kerke Gods ontvangen en van alle andere natien en vreemde religien afgezonderd worden«. En geheel in overeenstemming daarmee geeft onze Catechismus in Zondag XXVII als grond van den kinderdoop aan, dat »onze kinderen zoowel als de volwassene in het verbond Gods en in zijne gemeente begrepen zijn«, en zegt ons Doopsformulier, dat »onze kinderen als lidmaten zijner gemeente behoeven gedoopt te wezen«. Ook de daaraan voorafgaande uitdrukking, dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn, baart hun, naar zij beweren, geen moeite, want deze uitdrukking is immers ontleend, aan I Cor. 7 : 4 waar de Apostel de kinderen der geloovigen »heilig« noemt en onze Kanteekenen zelf verklaren, dat dit niet anders zeggen wil dan dat »deze kinderen in het uitwendig verbond Gods begrepen zijn en daarom toegang hebben tot de teekenen en zegelen van Gods genade«, dus ook tot den doop. Het heiligheid zijn van onze kinderen heeft dus met een inwendig heilighoud door den Heiligen Geest niets te maken, maar slaat alleen op een uitwendig heilighoud, een »afgezonderd zijn uit den gemeenen hoop der wereld«, om tot de Kerk te behoreen, gelijk onze Statenvertalers bij die uitdrukking in I Cor. 1 : 2 aantekenen. En zó opgevat hebben zij tegen deze leer van den kinderdoop geen de minste bedenking. Mits men in en uitwendig genadeverbond maar wel onderscheidt en in den doop niets anders ziet dan een teken van het uitwendig lidmaatschap der Kerk of van het uitwendig genadeverbond hebben zij er geen bezwaar tegen, dat deze doop aan de kinderen der gemeente bediend wordt.

Maar wie meent langs dezen uitweg aan de moeilijkheid te ontkomen, kent toch blijkbaar de belijdenisschriften onze Kerk niet. Want al is het volkomen juist, dat onze Belijdenis den doop een teken en zegel van ons inlijving in de Kerk noemt en als grond voor den kinderdoop daarom meer ook opgeeft, dat onze kinderen eveneens als volwassene in het verbond Gods en de gemeente begrepen zijn, toch is daarmee volstrekt niet bedoeld, dat de doop niets anders en niets meer ons verzekeren zou, en nog veel minder, dat onder de Kerk of het Genadeverbond alleen een uitwendig Kerk of uitwendig Genadeverbond zou te verstaan zijn. De onderscheiding die men wel gemaakt heeft tusschen uit- en inwendig Kerk, uit- en inwendig Genadeverbond is tot op zekere hoogte niet onjuist, wanneer men daarmee niet anders bedoelt, dan dat zooda de Kerk van Christus en dat Genadeverbond op aarde zichtbaar zich openbaren, de uitwendig verschijning niet volkomen het innerlijke wezen dekt, omdat in de Kerk en het Genadeverbond ook onbegnadigden, d.w.z. geen ware leden

van Christus' lichaam, maar schijn-christenen worden opgenomen. Maar al heeft daarom deze onderscheiding zeker recht, ze wordt een door en door valsche en onware, wanneer men op grond daarvan zou leeren, dat er naast elkaar en geheel los van elkaar uit- en inwendig Kerk, een uit- en inwendig Genadeverbond zou bestaan, en dat nu de Sacramenten alleen zouden dienen om dit uitwendig Genadeverbond of dit uitwendig lidmaatschap der Kerk te verzegelen. Dit nu kan reeds hierom niet, omdat Gods Woord ons nooit leert, dat er twee Kerken of twee genadeverbonden zijn, maar dat er is één Kerk, het lichaam van Christus, en één genadeverbond, dat God met ons en onze kinderen heeft opgericht. Dat de naamchristenen, of hoe men ze noemen wil, ook in deze Kerk worden opgenomen en door ons tot dit Genadeverbond gerekend worden, ligt alleen daaraan, dat wij menschen geen kenners van het hart zijn. Maar al zijn ze in de Kerk, ze zijn, gelijk Augustinus het uitdrukte, niet van de Kerk, d.w.z. ze behoreen niet tot het wezen der Kerk. En het gaat niet aan, de waarde en betekenis der Sacramenten te laten bepalen door hetgeen de Sacramenten beduiden voor deze schijn-leden van Christus Kerk, die, naar luid van onze Confessie, juist de waarheid van het Sacrament niet ontvangen. Nu kan in zekeren zin wel gezegd worden, zooda onze Kanteekenen bij I Cor. 7 : 4 doen, dat het uiterlijk behoreen tot het Genadeverbond of het uiterlijk lidmaatschap der Kerk aan onze kinderen toegang verleent tot de Sacramenten want elk kind onder Israël mocht besneden worden en elk kind uit Christen-ouders geboren mag den doop ontvangen. De bedoeling dezer woorden is dan eenvoudig, dat de Kerk, waar zij geen harten-kenster is, bij het uitreken der Sacramenten natuurlijk niet beoordeelen kan, wie waarlijk tot het lichaam van Christus behoreen, en daarom alleen heeft af te gaan op de uiterlijke teekenen, door God den Heere haar gesteld, d.w.z. bij den doop de geboorte uit Christenouders en bij het Avondmaal de belijdenis des geloofs. Doch hieruit volgt niet, dat het sacrament van den doop niets anders zou wezen dan een teken en zegel van het uiterlijk verbond der genade. Onze Kanteekenen zelf weerspreken dit, door op de bedoelde plaats de Sacramenten uitdrukkelijk te noemen teekenen en zegelen niet van het uiterlijk genadeverbond, maar van de genade Gods.

Bovendien is heel deze voorstelling, alsof de doop niet anders zou wezen dan een teken van inlijving in de uiterlijke Kerk, ook lijnrecht in strijd met wat onze Catechismus aangaande den aard en het wezen der Sacramenten ons leert. Als de Schrift den doop het bad der wedergeboorte en de afwassing der zonde noemt en het Avondmaal de gemeenschap met Christus lichaam en bloed, dan verklaart onze Catechismus, dat God alzo niet zonder groote oorzaak spreekt, want dat de sacramenten niet alleen dienen om ons deze weldaden Gods voor oogen te stellen, maar veel meer omdat Hij ons door deze Goddelijke panden en waartekenen wil verzekeren, dat Hij ons vanwege het eenige slachtoffer van Christus aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt. Bij het Avondmaal zal dan ook niemand er aan denken, hierin alleen een teken te zien van het uitwendig lidmaatschap der Kerk en zou men het wel zeer ernstig wraken, wanneer iemand zou profeet over dit heilig sacrament oordeelen zou. Maar welk recht heeft men dan om deze opvatting, die men bij het Avondmaal als profeet zou veroordeelen, en terecht, wel toe te passen bij den kinderdoop? Is de doop dan een ander soort sacrament dan het Avondmaal?

Daar onze Belijdenis en Catechismus toch den doop een teken en zegel noemen van de inlijving in de gemeente, is waar, maar om elk misverstand af te snijden, alsof dit alleen zien zou op het uitwendig lidmaatschap der Kerk, voegen onze Belijdenis en Catechismus er bij: van de gemeente Gods. Zoo opgevat is het volkomen juist, want de gemeente Gods is de ware Kerk, het lichaam van Christus, en niemand kan hiervan lid worden dan door wedergeboorte en door afwassing der zonden door Christus bloed. Het »ingelijfd zijn in de Kerk« sluit dus in, dat men deze weldaden Gods bezit, en daarom kan de Doop, die in de Schrift het bad der wedergeboorte en de afwassing door Christus bloed genoemd wordt, ook het zegel der inlijving in de gemeente Gods heeten, omdat beide begrippen elkaar volkomen dekken, ook al gebruikt de Schrift deze laatste uitdrukking nergens. Ook de heilighoud onze kinderen, waarvan de eerste doopvraag spreekt, mag daarom nooit worden opgevat als bedoelde dit alleen een uitwendig afzondering van de kinderen der wereld. Reeds de bijvoeging: in Christus, sluit dit uit. Want deze bijvoeging, die waarschijnlijk ontleend is aan I Cor. 1 : 2, waar Paulus heel de gemeente van Corinthen en dus ook de kinderen, die hij zelf tot de gemeente rekent, aanspreekt, wil zeggen, dat zij, gelijk onze Kanteekenen opmerken, door Christus en door Zijne gemeenschap van den hoop der wereld zijn afgezonderd. Zooda ook onze Belijdenis in Art. XXXIV verklaart, niet dat de doop alleen een teken is om ons in de Kerke Gods te ontvangen en van alle andere volkeren en religien af te scheiden, maar daaraan uitdrukkelijk toevoegt »opdat we Hem geheelheid toegeëigend zouden zijn, zijn merk en veldteeken dragende, evenals de doop ons wederom tot een getuigenis is, dat Hij in eeuwigheid onze God zal zijn, zijnde ons een genadig Vader«.

Indien dit naar onze Belijdenis de betekenis van den Doop is, dan volgt daar ook uit dat de grond voor den kinderdoop dus nooit wezen kan, dat onze kinderen alleen uitwendig tot de Kerk behoreen.

Onze Catechismus verklaart zeer zeker, dat de kinderen gedoopt moeten worden, »omdat zij evenzeer als de volwassene tot het verbond Gods en Zijne gemeente behoreen«, maar laat als tweede grond hierop volgen: »dat hun door Christus bloed de verlossing der zonden en de Heilige Geest niet minder dan den volwassene wordt toegezegd«. Ook ons Doopsformulier spreekt niet anders. Het verklaart zeker, dat onze kinderen »als lidmaten van Christus gemeente behoreen gedoopt te worden«, maar het laat daaraan voorafgaan, dat zij »in Christus geheiligd zijn«; dat zij »gelijk zij in Adam zonder hun weten verdoemd zijn geworden, zoo ook zonder hun weten in Christus tot genade worden aangenomen«, en dat zij krachtens de belofte Gods »erfgenen van het Verbond Gods en van het Koninkrijk der hemelen zijn«, en dat al deze weldaden door den Doop hun verzegeld worden. Daarom zegt de gemeente in het dankgebed: »wij danken en loven u, dat gij ons en onze kinderen door het bloed van uwen lieven Zoon Jezus Christus al onze zonden vergeven en ons door uwen Heiligen Geest tot lidmaten van uwen enig geborenen Zoon en alzo tot uwe kinderen aangenomen hebt, en ons dat met den heiligen Doop bezegelt en bekrachtigt«. En hoe zou men na deze sterke en krachtige uitdrukkingen van ons Doopsformulier bevestigd hebben, dan nog durven beweren, dat volgens onze Gereformeerde Kerk de doop niet anders dan een teken en zegel van het uitwendig lidmaatschap der Kerk zou zijn!

Waar in de laatste plaats nog blijkt, dat deze genadige belofte Gods, waardoor Hij onze kinderen opneemt in het verbond zijner genade, naar luid onze belijdenis, de grond is waarom geloovige ouders mogen verzekerd zijn, dat hun kinderen, die vroeg komen te sterven, zalig zullen worden. En hoe zou dit mogelijk wezen, wanneer we van onze kinderen niet anders te gelooven hadden, dan dat zij alleen uitwendig tot de Kerk behoreen. Kan dan het uitwendig lidmaatschap der Kerk ooit de grond zijn, waarop de hope der zaligheid wordt gebouwd?

Elk student soldaat, — ook de theoloog.

III.

Wat de theologische studenten betreft, staat de zaak natuurlijk anders dan voor de predikanten. Niet op het standpunt door Prof. Diepenhorst ingenomen, want de opmerking is terecht gemaakt, zooda in het studentenblad *Nil Desperandum Deo Duce* als door den Roomschen recensent in de *Maasbode*, dat indien de vrijstelling der predikanten uitsluitend gegrond wordt op het belang, dat de Staat heeft bij de religieuze verzorging van de bevolking, ditzelfde argument evenzeer kan worden aangevoerd om onthulling van den dienstplicht te bepleiten voor de theologische studenten, die voor dit ambt van predikant zich voorbereiden. Dienstplicht, vooral in tijden van langdurige mobilisatie als we thans beleven, is toch een niet geringe belemmering voor de voltooiing hunner studien; en waar de behoefte aan predikanten reeds zoo bitter groot is en het aantal vacatures onrustbarend stijgt, zou er op grond van dit belang der Kerk juist veel voor pleiten, om de theologische studenten van den krijgsdienst vrij te stellen, ten einde de Kerk zoo spoedig mogelijk van predikanten te voorzien. Een argument, dat nog te meer klem, omdat, wanneer er oorlog uitbreekt, het geval zich zou kunnen voordoen, dat een groot deel dezer theologen of gedood werd of onherstelbaar verminkt werd, en de Kerk dan voor jaren zou beroofd zijn van nieuwen aanvoer van predikanten.

Op het standpunt echter door ons ingenomen, dat de vrijstelling der predikanten niet een gunst is van den Staat, maar een recht, dat hun toekomt, omdat zij in dienst van den Koning der Kerk staan, kan natuurlijk deze grond niet in dezelfde mate voor de theologische studenten worden aangevoerd, omdat zij nog niet in den dienst van Christus zijn gesteld. In zoverre verschillen we dan ook van de Roomsche Kerk, dat we tegen den dienstplicht der theologische studenten geen principieel bezwaar hebben en het recht van den Staat erkennen, om deze studenten desnooie onder de wapenen te roepen tot verdediging van het vaderland.

Of het daarom ook wenschelijk is, nu deze vrijstelling der theologen bij ons burgerrecht verrekken heeft, haar af te schaffen en ook voor de theologische studenten dienstplicht in te voeren, is daarom een vraag, die niet op principieele gronden moet worden beslist, maar op praktische gronden, en waarbij de argumenten voor en tegen vrijwel tegen elkaar opwegen.

Het hoofdargument, dat men gewoonlijk aanvoert, dat algemeene dienstplicht in het belang van 's Lands defensie is en daarom ook de theologen moeten dienen, schijnt ons niet steekhoudend te wezen, althans wanneer men deze theologen, zooda ze in het ambt optreden, van dezen dienst weer vrij stellen wil. Immers het belang van den dienstplicht ligt daarin, dat men de weerbare burgers van het land, na ze geoefend te hebben, van hun achttiende tot hun veertigste jaar oproepen kan voor den krijgsdienst, wanneer er oorlog komt. Het is daarom voor de weerbaarheid van ons eigen land zeker geen onverschillige zaak, of ook de studenten dienstplicht moeten verrichten, want »elk student soldaat« wil niet alleen zeggen, dat de vierduizend studenten, die thans in Nederland studeeren, in geval van oorlog zouden moeten uittrekken, maar dat ook al degenen, die vroeger gestudeerd hebben en nog niet den

leeftijd kunnen niet di voor h van de geveer gische enteger log zo over di deeren, wegens niet m zoo lu welk it honder schroef de ef leger nis zo over belang theologi de vra dienstpl ten zo door he daaraan Meer lijke ar der the kort sa eerst d nopen wapener plicht t tweede onbillijk studente worden; theologe stekend vervormi een heil religieus of altho hoogen zaam ge De wi ten we dat de s ders van zijn te t steekhou Schade Hervorm beginsel niet mog persche de Gere zou, war moeten l maar el moest v telijke S verdedigd Ook het, dat men heeft te doende komen t Staat k enkeln krijgsvier zeker he als eisch Dienaren dat zij t heilig zo llijving in bestaat e misbruikt moet w bedoeld i zou gelde voor den mensch e Zelfs heb al noem liefst Na roeping dat ze t zouden g de Room te sluite Seminar in het karakter waren onz dat hierin ze daoro streng to richtten i afzonderl op. Dit n de bijzon in 1 Tir in de g ambt van een scho niet. Da student e geheel ge te misdra verbeuren Maar bij voor de in het am niet zoo haar aans zag opget krijgsvier of meent dienen k leger oigv brengt, w liefst niet komt, dat zicht, dat denten k dienst in Hoe, n te hebben is, zullen